

Eindelijk vindt men goed een verzoekschrift bij den Senaat in te leveren, om het Lijk met de plegtigheid van een Funus Academicum, en onder een treurmuziek te mogen begraven, terwijl men hier eerst met de Naastbestaanden van den overledenen over raadpleegen zou.

Dien zelfden dag was ook op besluit van den Senaat, ten dien einde door den Rector Magnificus belegd, deszelfs Secretaris, de Heer Brugmans naar 's Hage vertrokken, om nu, daar van Schaak aan de gevolgen zijner wond overleden was, ten sterksten op voldoening aan te dringen: Zijne Hoogheid, die de tijding daarvan reeds des morgens tegens elf uren ontving, had op staande voet eene koets naar de kamer van van de Graaff gezonden, met de noodige bevelen, om den delinquant van daar naar de provoost over te brengen; maar deeze, zonder twijffel de noodlottige gevolgen zijner euveldaad vernomen hebbende, had reeds dien zelfden morgen zijn woord van eer geschonden, en zich door eene overhaaste vlucht, der gerechte straf, wegens de toegebragte wond onttrokken, doch tevens zich aan die, misschien niet minder schandelijke, van Desertie blootgesteld.

.

Op Zaterdag den 15 Maart kwamen de studenten, volgens aanzoeging der Commissarissen, weder op de gewoone plaats bij één; wanneer hun door dezelve in het zekere berigt werdt, dat de Major van de Graaff (zoo als wij reeds gezegd hebben) gevlucht was; maar dat hij, naa alle waarschijnlijkheid, nu als Deserteur aangemerkt, en dus met verlies van zijne compagnie en Rang van Major, als een eerloos man uit den Dienst zoude gezet, of ten minste zijne zaak gerechtelijk onderzocht worden.

A. C. DE GRAAF.

Geraard van Velzen op Kronenburg. Van de Bijdragen ter bevordering van het onderwijs, zoo als men weet, een bij uitsluiting paedagogisch tijdschrift, behelst het maartnummer eenige »geschiedkundige mededeelingen.» Wij vreezen dat ze daar verborgen zullen blijven voor hen, die begeerig naar dergelijke uitzien en

wier studie zich meer bepaald rigt op wat er den inhoud van uitmaakt. Ik heb die mededeelingen te belangrijk gevonden, dan dat ik het geenen pligt zou achten, om mijne medenavorschers er op te wijzen, vertrouwend dat geen hunner den wensch misbillijken zal, om die mededeelingen in een tijdschrift eens weder te vinden, dat zich bij voorkeur historie en volksleven ten doel stelt.

De redactie schijnt eenigermate van gevoelen te zijn, dat háar tijdschrift de eigenlijke plaats niet is voor dergelijke opstellen. Eene noot van haar toch zegt: »Gaarne voldoen wij aan het verzoek tot plaatsing van dit opstel. Zoo menige geschiedkundige bijzonderheid is uit de gemeente archiven op te delven of leeft alleen in de herinnering van het volk. De onderwijzers zijn op vele plaatsen misschien de eenige geschikte en daardoor de aangewezen personen om die bijzonderheden aan het licht te brengen. Wellicht voelt deze of gene zich door dit opstel aangespoord een deel zijner vrije uren aan de verzameling van dergelijke facta te wijden. Hiermede achten wij de opname in een paedagogisch tijdschrift meer dan voldoende geregtvaardigd.»

Wat de redactie van de onderwijzers verwachten kan, daarvan levert de schrijver van het opstel reeds het bewijs; de stof toch werd den heer schoolopziener R. grootendeels door onderwijzers verstrekt, en bedriegen wij ons niet, dan strekt de publicering er van om anderen tot aanmoediging te dienen.

Die publicering en het woord der redactie moge het gewenschte gevolg hebben!

Als eene erkenning van het genot nu reeds gesmaakt moge strekken, dat wij de aandacht der lezers van den Navorscher op dit nummer der Bijdragen gevestigd hebben. Wij vermelden hun, dat twee der mededeelingen betrekking hebben op den inval der Franschen in 1672 te Abkoude, Waverveen, enz.; en wat gebeurde bij de komst der Pruisen in 1782 in het eerstgenoemde dorp. Van de laatste mededeeling willen wij wat afschrijven, omdat zij ligt tot eenige gedachtenwisseling aanleiding kan geven. Zij is van den hoofdonderwijzer H. Breuning Hoff te Abkoude en handelt over het kolfslaan bij het slot Kronenburg te Loenen. In 1836 kwam hij als hulponderwijzer te Loenen aan de Vecht. Op dat tijdstip lag het slot Kronenburg voor den helft in puin;

't was door den laatsten bezitter voor afbraak verkocht. Nog stond de ridderzaal in al hare pracht en waren de kelders in stand, in welke men de plaats aanwees, waar Floris V bewaard was geworden en de ketting waaraan hij gekluisterd was geweest.

In de school te Loenen werd aan onderwijs in de geschiedenis niet gedacht; maar te verwonderen was 't, dat de minst ontwikkelde boer uit den omtrek de geschiedenis van graaf Floris en al wat betrekking had op diens moord kende. Het slot hunner vertelling was altijd de dood van Gerard van Velzen met het versje:

Ik ben nog dezelfde man

Die Graaf Floris het leven benam.

Zij vertelden toch, dat heer Gerrit in een ton werd gekuipt, waarvan de duigen met spijkers doorboord waren en zoo langs de straten van het dorp gerold. Maar heer Gerrit drukte met het hoofd en de voeten zoo sterk tegen de bodems, die niet met spijkers doornageld waren, dat men hem, bij het openen van het vat, nog ongedeerd vond, en hij de menigte het aangehaalde rijmpje tegenwierp. De naar wraak dorstenden voorzagen toen ook de bodems met nagels, rolden op nieuw het vat langs den zelfden weg en maakten alzoo een einde aan zijn leven. Zóó de overlevering; maar de geschiedschrijvers overtuigen ons dat heer Gerard nog eenige jaren na den moord van Floris V geleefd heeft.

Dat men na de belegering een der moordenaars in een vat heeft rondgerold, is, behalve om de overlevering, ook waarschijnlijk om een overoud gebruik dat te Loenen bestond en jaarlijks op den tweeden Kerstdag herdacht werd. De overgave van het slot Kronenburg kan omstreeks Kersttijd hebben plaats gehad en ter herinnering daarvan kan het balslaan door het dorp zijn ingevoerd.

Dat balslaan had op de volgende wijze plaats: Er waren altijd twee partijen kolvers, elk doorgaans 4 man sterk, voorzien van houten kolven en houten ballen. Men begon aan het Raadhuis van Kronenburg, sloeg de ballen voort langs de Gruttersteeg en Dorpstraat of Kronenburgs-Eind naar het slot Kronenburg. Die daar het eerst de keukendeur raakte had ééne partij gewonnen. Hier werden de spelers op bier onthaald en het volk dat de kolvers vergezelde, mogt naar appelen grabbelen, die daar door de heer

voor hen gestrooid werden. Van daar ging men de Dorpsstraat weêr door naar den Korenmolen, alwaar de deur van het huis weder moest geraakt worden. De eerste die ze raakte won de 2de partij.

Vervolgens kolfde men achter Loenen, langs den Molendijk en den Langen Akker tot aan het huis van Velde. Was het slecht weder, dan ging men langs den Molenweg en den Straatweg tot aan genoemd huis. Daar moest men weder de deur raken van den stal of van de keuken. In het huis van Velden werden de kolvers even als op het slot onthaald op bier, terwijl uit den hooiberg appels en peren aan de menigte werden toegeworpen. Hiermede was de 3de partij gewonnen. Was het weder zeer gunstig, dan gingen de kolvers den laatst genoemden weg terug en verder langs de Vecht tot aan het Regthuis van Vreeland, alwaar op nieuw de deur moest geraakt worden om de 4de partij te winnen. Was het weder niet gunstig, dan ging men van het huis te Velde langs den Straatweg terug naar het Raadhuis van Kronenburg om de 4de partij te winnen. Om eenen vrolijken avond te hebben speelde men om wijn, welke in den avond van den zelfden dag in een herberg werd gebruikt. Al de schade, welke aan de woningen, hetzij door het inslaan van ruiten, of anderzins mogt ontstaan zijn, werd door den heer van Kronenburg of op diens kosten hersteld en dit had reeds des anderen daags plaats. In het jaar 1830 had dit volksvermaak voor het laatst plaats."

Zou dit gebruik werkelijk uit dien overouden tijd afkomstig zijn? zoo ja, dan is ook ongetwijfeld de weg door de spelers afgelegd, die, langs welken eertijds het vat gerold is, waarin latere schrijvers bewezen hebben, dat heer Gerrit *niet* kan geweest zijn, hoe de oude kronijken het ook verzeerden, en dan is voor dat vat, *kolf* en *bal* in de plaats gekomen, en zal de te vergoeden schade mede als herinnering aan den heer van Kronenburg (Velzen) die toen óók het gelag betalen moest, strekken. Is het kolven evenwel reeds een zóó oud vermaak, dat het van dien tijd dagteekent? Dat er vreugde bedreven werd over Kronenburgs val is te denken, daar het landvolk zelve er zooveel toe bijbragt en Floris »zoo goedig" hun »een lieve Heere" was. H.—G.

Sterfjaar van Cornelis Suijs, heer van Rijswijk, president van